VKLJUČEVANJE MLADIH V PODNEBNE MIGRACIJE

SMERNICE ZA MLADINSKO DELO

Podnebne spremembe in migracije predstavljajo dva na videz ločena globalna izziva. Toda globalni temi sta neločljivo povezani. Eno najnujnejših svetovnih vprašanj so zagotovo prisilne selitve ljudi – tako notranje kot čezmejne migracije – zaradi posledic podnebnih sprememb, ki jih povzroča človek. Takšnim migracijam pravimo tudi "podnebne migracije".

Podnebne migracije so torej tema, ki bi jo bilo treba nujno naslavljati v delu z mladimi, da bi jih čim bolje pripravili na izzive našega časa. Toda kakšen je najboljši način za pristop k tej zapleteni temi? Smernice, ki so pred vami, so povzetek fokusnih skupinskih razprav z mladinskimi delavci, delavkami in mladimi iz 4 evropskih držav (Slovenije, Bosne in Hercegovine, Španije in Avstrije), ki smo jih opravili v projektu Onkraj zgodb.

• IZOBRAŽEVANJE SE ZAČNE PRI SEBI:

Informirajte se o vzrokih, dinamiki in posledicah podnebne krize ter o migracijskih tokovih, ki jih trenutno poznamo in jih zaradi podnebne krize lahko še pričakujemo. Enako pomembno kot zavedanje problema pa je zavedanje samih rešitev. Kaj lahko naredimo sami in kaj skupaj, da bomo čim prej prišli do ničelnih izpustov ter se čim bolje prilagodili že obstoječim posledicam podnebnih sprememb in tistim, ki nas bodo še doletele? Kako omiliti vzroke prisilnih podnebnih migracij in kako čim bolje obvladovati prihajajoče migracijske tokove, vključno z vzpostavitvijo novih mednarodnopravnih sistemov zaščite? Seznanite se z metodami in orodji za delo z mladimi na to temo.

• NAJ BO KOMPLEKSNOST TEME RAZUMLJIVA:

Podnebne migracije je najbolje predstaviti s konkretnimi in resničnimi primeri. Uporabite študije primerov, da pokažete, kako podnebna katastrofa prizadene ljudi širom sveta in so se zaradi tega prisiljeni tudi preseliti. Poudarite posledice podnebne krize tudi v bližnji okolici. Realne in konkretne študije primerov se ljudi dotaknejo in s tem povečajo občutek za nujnost ukrepanja.

• PRIKAŽITE VIDNE POVEZAVE TER KOMUNICIRAJTE NA NAČIN, KI JE PRIMEREN ZA CILJNO SKUPINO:

Izpostavite povezavo med mladimi in njihovim načinom življenja, vključite tudi druge socialno-ekonomske vidike, ki nanje tako ali drugače vplivajo (zaposlitvene možnosti, stanovanjska kriza, inflacija, energetska kriza, stopnjevanje obstoječih konfliktov zaradi naraščajočega pomanjkanja virov itd.).

• POIŠČITE OSEBNI PRISTOP DO TEME:

Nihče se ne more zavezati k reševanju vseh problemov tega sveta hkrati. Najlažje se je vključiti tam, kjer se čutimo osebno prizadete in imamo voljo nekaj spremeniti. Za nekoga so to pravice žensk, za drugega boj proti lakoti, za tretjega ohranjanje biotske raznovrstnosti, za četrtega integracija ljudi z migrantsko izkušnjo v lokalno skupnost. Vsa ta vprašanja in še mnoga druga se prepletajo z vprašanjem podnebnih migracij. Podpreti je treba mlade pri iskanju lastnega osebnega pristopa in prepoznavanju lastnega prispevka pri premagovanju izzivov, povezanih s podnebnimi migracijami.

• SODELOVANJE IN INTERDISCIPLINARNOST:

V šoli sodelujte tudi z učitelji_cami drugih predmetov, da temo podnebnih migracij obravnavate na karseda interdisciplinaren način. Ne le, da s tem prihranite čas pri svojem predmetu, na ta način boste hkrati zagotovili, da se bo izbrana tema obravnavala z različnih zornih kotov. V mladinskem delu izmenjujte ideje z drugimi mladinskimi delavci_kami in ustvarite celovit »paket« za obravnavo teme v skupini. Nove vidike lahko prispevajo tudi druge mladinske organizacije, javni sektor, inovativna podjetja ali različni strokovnjaki.

• SPODBUJAJTE:

Številne krize (pandemija, vojna, podnebna katastrofa) so na mladih že pustile velike posledice. Mlade je pomembno opogumiti, da bodo lahko pozitivno gledali v prihodnost, saj strah zagotovo ni dober spremljevalec, hkrati pa paralizira. Seveda je pomembno ozaveščati in hkrati sporočati, da je ukrepanje nujno. Toda na tej točki mladi ne smejo ostati sami, saj to lahko vodi od zanikanja problema do depresije ali celo (nasilnega) ekstremizma v boju proti

podnebni krizi. Namesto tega jih je pomembno spodbujati in opozarjati na različne možnosti za ukrepanje, ki so jim na voljo, hkrati pa jim stati ob strani.

• BREZ OBTOŽEVANJA:

Današnja mladina bo morala odigrati odločilno vlogo pri oblikovanju razvoja v prihodnjih desetletjih in zagotoviti, da bo planet ostal primeren za bivanje zanje in za prihodnje generacije. Niso pa mladi odgovorni ne za napake preteklosti ne za sedanje stanje. Zato je pomembno, da jih ne krivimo, hkrati pa nanje ne smemo gledati kot na edine rešitelje podnebnih ali drugih kriz. Še posebej glede na to, da imajo le-ti veliko manj politične moči v primerjavi z drugimi skupinami, ki bi morale storiti veliko in še več.

• BOLJE NAVDIH KOT PRISILA:

Moraliziranje pogosto ljudi vodi tudi v zanikanje ali ignoriranje težav, namesto da bi se aktivirali. Res je, da se je treba zavedati, kakšen vpliv ima naše lastno vedenje in življenjski stil na podnebje in kje je treba kaj izboljšati. Vendar poudarjanje dobrega vedenja motivira bolj kot zgolj opozarjanje na napake. Dajanje zgleda je veliko bolj navdihujoče kot stalno opozarjanje, kaj naj ljudje delajo in česa ne.

• PERFEKCIONIZEM JE SOVRAŽNIK DOBREGA:

Zahteva po popolnosti lahko ohromi. Za zajezitev podnebne krize ne potrebujemo peščice ljudi, ki živijo popolno podnebju neškodljivo življenje. Potrebujemo milijone, ki to poskušajo narediti z morda manj popolnimi, a odločnimi koraki.

• TRAJNOSTNI ŽIVLJENJSKI SLOG JE MOGOČ TUDI BREZ VELIKO DENARJA:

Govorice, da potrebujete več denarja, da si lahko privoščite trajnostni življenjski stil, so vztrajne in vseprisotne. Sicer je res, da marsikateri ekološki izdelki in oblačila pravične trgovine stanejo več kot poceni običajni izdelki. Vendar ni nujno, da je tako. Pridelava domače zelenjave ni draga, stvari iz druge roke niso le cenejše, ampak prihranijo tudi veliko virov in emisij, kolo je veliko cenejše od mopeda ali avtomobila. Bodimo mladim za zgled: namesto da naročimo pizzo, pripravimo malico sami, popravljajmo izdelke skupaj, namesto da kupujemo nove. Tako lahko skupaj privarčujemo denar, o porabi katerega naj potem mladi odločajo sami.

• NAJ BO VPLIV VIDEN:

Ljudje so veliko bolj motivirani za spremembe, ko na lastne oči vidijo, da lahko dejansko sami kaj spremenijo – še posebej v svoji bližnji okolici. Vpliv mladih mora biti zato čim bolj viden in poudarjen. Razmislite o tem, kako dokumentirati in praznovati uspehe mladih.

• SPODBUJANJE POLITIČNE ZAVEZANOSTI:

Naše ozaveščanje o tej temi seveda presega zgolj individualne izbire in spremembe, govorimo namreč o več kot le etičnemu potrošniku ali potrošnici. Pokažite mladim, kako se zavzemati za drugačne osnovne sistemske pogoje, skupaj mislite alternative obstoječemu sistemu.

• IZOGIBAJTE SE POLITIČNEMU RAZOČARANJU:

Veliko pomembnih odločitev se sprejema na oddaljenih političnih ravneh. Če ljudje čutijo, da se politične odločitve sprejemajo proti njihovim lastnim interesom, bodo zlahka razočarani. Tu lahko pomaga poudarjanje zgodb o kolektivnih uspehih podobno mislečih in spoznanje, da je pogosto potrebna vztrajnost in čas, da se stvari spremenijo.

• SPREGOVORIMO O STRUKTURAH MOČI:

Veliko mladih se čuti nemočnih, imajo občutek, da ne morejo narediti ničesar, saj imajo v resnici vzvode moči v rokah drugi. O strukturah moči spregovorite odkrito, pokažite jim, kje lahko dejansko sami kaj spremenijo in kakšne možnosti imajo, da naslovijo ali se borijo proti prevladujočim razmerjem moči. Ljudje v demokratičnih družbah se pogosto ne zavedamo možnosti vpliva, ki ga dejansko imamo.

• VZEMIMO MLADE RESNO IN SPODBUJAJMO SODELOVANJE:

Nič ne demotivira bolj kot to, da nismo slišani ali da s svojimi skrbmi, težavami pa tudi s svojimi predlogi in idejami ostanemo sami. Razmislite o tem, katere ukrepe lahko sprejmete, da bi mladim ojačali glas in priložnosti za sodelovanje znotraj vaše organizacije, pa tudi v vaši skupnosti. Ustvarite priložnosti za mlade, da se preizkusijo v svojem lastnem lokalnem okolju.

• POIŠČITE PRIMERE NAJBOLJŠE PRAKSE USPEŠNEGA SODELOVANJA:

Ni vam treba znova »odkrivati tople vode«. Številne skupine mladih so se že zavzele za podnebne ukrepe ter za pravice in integracijo ljudi na begu. Veliko se lahko naučimo ter poiščemo navdih v obstoječih ali preteklih uspešnih projektih širom sveta.

• SKUPAJ KUJTE TER POVEŽITE REŠITVE IN IDEJE:

Ko se enkrat zavedate problema, je pomembno, da stopite v akcijo in izkusite, kako učinkoviti ste. To najbolje deluje v skupini, kjer lahko vsak posameznik in posameznica prispeva svoje

ideje in talente. Raziščete lahko tudi tri načine aktivacije: zagovorništvo, mobilizacija ali organiziranje mladih in skupnosti.

VIRI ZA NADALJNJE RAZISKOVANJE

Če želite delati z mladimi na področju podnebnih migracij, vam ni treba začeti od začetka. Na Humanitasu smo z mednarodnimi partnerji razvili izčrpen izobraževalni priročnik, ki vam lahko pomaga nasloviti teme, povezane z okoljsko krizo in migracijami, dodali pa smo še nekaj uporabnih povezav:

- Enak svet za vse ljudi (izobraževalni priročnik društva Humanitas o podnebnih spremembah in migracijah)
- Pravna zaščita okoljsko razseljenih ljudi (študija o podnebnih migracijah kot rezultat Pravne klinike Pravne fakultete v Ljubljani)
- Moving Stories (zbrane pripovedi ljudi, na begu zaradi podnebnih sprememb)
- Climate and migration coalition (osveščevalna spletna stran o podnebnih migracijah)
- Atlas podnebnih migracij (Mednarodna organizacija za migracije – IOM)
- Okoljske migracije (poročilo Umanotere, Slovenske fundacije za trajnostni razvoj)
- Podnebne spremembe že danes glavni dejavnik za migracije (oddaja Intelekta radia Prvi program RTV Slovenija)

Walk the talk guidelines were created as part of Beyond the tales project. The project is co-financed by the EU Erasmus program.
The contents and materials made during the project are a product of the authors. The comission is not responsible for use of this information.